

te, smo za reševalne akcije potrebovali še:

- vreče za pesek ustrezne kakovosti,
- pesek za polnjenje vreč,
- vozila za prevoz pripadnikov civilne zaščite in opreme.

Posledice vodne ujme je mogoče do neke mere preprečiti, če onemogočimo/zustavimo vdore vode na posamezna območja z vrečami, napolnjenimi s peskom.

Na območju mesta Ljubljane smo imeli težave, ker nismo imeli vreč ustrezne kakovosti. Pesek smo polnili v PVC-vreče, ki pa so zelo občutljive za mehanske poškodbe. Prav tako nismo imeli vnaprej pripravljenih deponij s peskom ustrezne granulacije.

Takoj po poplavih smo pri Motvozu iz Grosupljega nabavili vreče ustrezne kakovosti in kapacitete. Z gradbenim podjetjem pa smo se dogovorili, da nam bodo za take primere zagotovili pesek, ekipe za polnjenje vreč in vozila za prevoz napolnjenih vreč.

V reševalnih akcijah se je pokazalo, da enote civilne zaščite niso dovolj mobilne. Vozila za namreč dobijo iz popisa, to pa zahteva čas, ki ga ne dopuščajo intervencije. Tako so bile poleg profesionalnih organizacij mobilne le enote prostovoljnih gasilskih društev.

V perspektivi bo treba na podlagi ocen ogroženosti posameznih območij posamezne specializirane enote opremiti tudi z ustreznimi vozili in tako zagotoviti njihovo hitro mobilnost z lokacije na lokacijo. Še bolj kot do sedaj pa bo treba v reševalne akcije vključevati enote prostovoljnih gasilskih društev, ki že imajo kakovosten avtopark.

Zaključek

V kratkem članku sem skušal opisati problematiko opremljenosti enot civilne zaščite z opremo za reševanje ob poplavih in skušal nakazati nekatere rešitve, ki so plod analiz, ki so jih ob minulih poplavih izdelali občinski štabi in Štab za civilno zaščito mesta Ljubljane.

Prav gotovo ugotovitve in rešitve niso splošno veljavne za vsa okolja, saj so neke enote boljše ali slabše opremljene, okolja bolj ali manj ogrožena in s tem bolj ali manj pripravljena na reševalne aktivnosti ob poplavih.

Nekatera okolja so bila mnogo bolj prizadeta kot območje ljubljanskih občin in so se soočala s še več problemi. Njihove izkušnje in ugotovitve bi bile zato še dragocenejše.

Upam, da smo se v Ljubljani ukvarjali s podobnimi težavami kot preostale prizadete občine in da bodo te težave in ugotovitve koga spodbudile k ukrepanju.

Želimo si namreč, da bi podobne situacije v prihodnje pričakali bolje opremljeni.

DELOVANJE CIVILNE ZAŠČITE OB POPLAVAH V LUČAH

Jernej Plankl*

UDK 355.58 (497.12 Luče) : 556.166

1. novembra 1990 ob 4.15 je gasilska sirena naznanila, da visoke vode že ogrožajo posamezne stanovanjske hiše. Vodenje akcije pomoči so prevzeli člani gasilskega društva, pomagali pa so jim tudi krajani. Ker so iz zaselka Krnice sporočili, da je narasli hudournik »Rogačnek« že podrli in odnesel stanovanjsko hišo Ivana in Marije Robnik iz Krnice 14, se je skupina gasilcev takoj odpravila tja. Nekaj gasilcev in prostovoljcev pa je odšlo na desni breg Lučnice, kjer je voda že ogrožala hiše, pa v zaselek Raduhe, kjer sta bili ogroženi dve stanovanjski hiši, ostali so pomagali pri reševanju starejših ljudi, premoženja in živali v Lučah. Okrog 5.30 je Lučnica začela odnašati mostove, zmanjkalo je tudi elektrike, kmalu nato so bile prekinjene telefonske zveze, kar je delo močno otežilo, predvsem z vidika varnosti. Močne padavine so se nadaljevale, vode so še vedno naraščale in vse več je bilo podatkov o ogroženosti stanovanjskih hiš, gospodarskih poslopij, cest poti. Lučnica je prekinila tudi javni vodovod za celotno vas Luče. V akcijo smo se vključili tudi posamezniki iz krajevne skupnosti, predvsem zato, ker so bili posamezniki, ki bi po predvidenih načrtih morali prevzeti vodenje (npr. poveljnik CZ), sami med najbolj ogroženimi. Določeno število gasilcev, ki so zjutraj odšli pomagati v zaselek Krnice in nasploh na desni breg Lučnice, se zaradi odnešenih mostov ni moglo vrniti. V popoldanskem

času je voda kljub ponovnim padavinam začela nekoliko upadati in stanje se je začelo umirjati.

Zbrani so bili podatki o nastali škodi. Potrjena je bila novica, da sta Robnikova ostala brez vsega premoženja, rešila pa sta svoji življenji in življenji 3- in 6-letne hčerke. Zatekli so se k prvi kmetiji, kjer so dobili začasno prebivališče. Odnoslo je vse mostove in brvi na Lučnici od domačije Riher nizvodno in vse mostove in brvi na Savinji od Luč do Ljubnega ob Savinji. Vsi, ki smo do tedaj sodelovali v reševanju, predvsem pa ožji krog, ki je tisti dan vodil akcijo, smo upali, da bo pri tem ostalo. Toda upanja je bilo kmalu konec. Po 21. uri istega dne se je čez Lučnico v nizkih gumijastih škornjih vrnila skupina gasilcev, ki so zjutraj ostali na desnem bregu. Sporočili so, da je Lučnica močno upadla (prej polna struga vode) in da jo je možno prebresti v nizkih škornjih. Situacija je bila jasna. Lučnico je zajezilo. Takoj smo začeli evakuirati krajane, ki bi jih lahko dosegel vodni val. Takrat nam je postalo jasno, da moramo sestaviti štab, ki bo prevzel vodenje nadaljnje akcije reševanja in ostalih spremljajočih obveznosti. V štab smo vključili najbolj odgovorne iz krajevne skupnosti, posameznike, ki bi s svojim znanjem lahko pripomogli k učinkovitemu delu, in odgovorne iz PGD; seveda smo izvezli tiste, ki so bili sami ogroženi. Vodenje ta-

Slika 1. Lučnica 1. 11. 1990 v Lučah.

* Krajevna skupnost Luče, Luče 106.

Slika 2. Odrezana stanovanjska hiša v Krnici.

ko imenovanega »kriznega štaba« pa so člani zaupali meni.

Proti Podvolovljeku smo poslali skupino, ki naj bi ugotovila, ali so naša predvidevanja o zavezitvi pravilna in kakšno je stanje v tej dolini. Še vedno nismo imeli radijske zveze s centrom v Mozirju in KS Ljubno (ni bilo priključkov za akumulatorje). Prizadevali smo si, da bi jo vzpostavili kar nam je z začasnimi povezavami tudi uspelo. Skupina, ki je odšla v Podvolovljek, je potrdila predvidevanje o zavezitvi Lučnice. Zvedeli smo, da je ogromen plaz, približno 2 km v smeri proti Podvolovljeku, ustvaril približno 20 m visok jez, pri tem popolnoma uničil domačijo Janeza Pečovnika iz Podveže 25, za jezom pa se ustvarja ogromna akumulacija vode, ki je že potopila pet stanovanjskih hiš z gospodarskimi poslopji. Zvedeli smo tudi, da sta zakonca Pečovnik hišo takoj, ko jo je plaz začel podirati, zapustila in se kljub starosti srečno prebila do Luč. Kaj je z ostalimi stanovalci, v tej noči nismo zvedeli.

O grozeči nevarnosti smo po vzpostavitvi radijske zveze obvestili sosednjo KS Ljubno in prek njih center v Mozirju. Krajanje smo prek naših skupin obveščali o dejanskem stanju, uvedli smo stražo na ogroženem območju in za opazovanje akumulacije. Z vsemi smo imeli vzpostavljene radijske zveze (postaje GRS). 2. novembra ob 5.40 sta popustili približno dve tretjini jez. Zaselek »Boltinov travnik« in spodnji del vasi Luče je dosegel dvometrski vodni val, ki je uničeval približno tri do pet minut. Odnesele je drvarnice, delavnice, stroje, drva, uničeval fasade, vozila, podrl je tudi stanovanjsko hišo Marije Breznik iz Luč 14. Razdejanje je bilo popolno. Zaradi nevarnosti ponovne zavezitve krajanom nismo dovolili, da bi se vrnili v svoje hiše na ogroženem območju. Organizirali smo stalno dežurstvo pri jezu in ob strugi Lučnice v Lučah. Okrog 8. ure je prek Črnic in Podvolovljeka prispela skupina kinologov s psi, ki nam je poročala o stanju v Podvolov-

ljeku. Čez dan smo dobili tudi podatke, da je v stanovanjski hiši Jožeta Breznika iz Krnice 63 zaradi utopitve umrla 97 let stara Barbara Vršnik. Ostali krajan, ki jih je zajela akumulacija, so se rešili na bližnje kmetije. Potonila je vsa živina (krave, konji idr.). V grobem smo lahko pregledali nastalo škodo. Cesta Ljubno—Luče je bila na več mestih odnešena, da ceste v Podvolovljek ne omenjamo. Ker je še vedno deževalo, smo začeli na štab dobivati vedno več informacij, da se na več mestih prožijo plazovi, da se pojavljajo nove razpoke. Sklepali smo, da bodo poseben problem plazovi. Prek centra Mozirja in RŠCZ smo zaprosili za helikopter RSNZ, ker nismo imeli pregleda nad območji, ki so bila odrezana (zadnji del Podvolovljeka, Krnica). Helikopter zaradi slabih vremenskih razmer ni mogel poleteti. V noči z 2. na 3. november so prek Črne na Koroškem in Solčave prispele prve skupine (GRS, geologi). V Luče sta prišla tudi dr. Žunter in patronažna sestra. Takoj sta pripravila seznam bolnikov, ki bi prišli v pošte kot nujni primeri (nosečnice, dializni bolnik). Geološki zavod je dostavil večjo količino razstreliva, če bi bilo treba razstreljevati plazove priskrbel je tudi strokovnjak usposobljenega, za ta opravila. Zaradi izpada električne energije je grozilo, da bo uničeno veliko živil, ki so jih gospodinjstva hranila v zamrzovalnih skrinjah. S pomočjo RŠCZ smo dobili več agregatov, ki smo jih enakomerno porazdelili po trenu. Čez dan se je dež spremenil v sneg, kar je pomenilo za vse nas olajšanje.

Toda že 3. novembra 1990 ob 20.30 smo od skupine, ki je dežurala približno 2 km nižje od Luč zaradi morebitnega zdrsa plazov v Savinjo, dobili obvestilo, da se je s pobočja Raduhe začel prožiti plaz. Zaradi teme obsega ni bilo mogoče oceniti. Po predvidevanjih bi lahko ogrozil pet stanovanjskih hiš, zato so se te družine takoj izselile. Na območje plazov je odšla odatna izvidnica. Po trušču, ki ga je pranje povzročalo, smo sklepali, da je

plaz izrednih dimenzij, zato smo dopuščali možnost zavezitve Savinje. Zaradi tega so se družine v zaselku »Struge« izselile, pa tudi v Lučah smo predvideli morebitno evakuacijo.

Že približno po eni uri je plaz popolnoma podrl stanovanjsko hišo Olge Vršnik iz Raduhe 72, zasul hišo družine Povšnar in ogrozil z delnim zasipom hišo družine Lekić. Plaz se je umiril približno ob 23. uri.

Šele 4. novembra se je vreme izboljšalo. Začelo se je intenzivno čiščenje in odstranjevanje raznih nanosov. V akciji so sodelovali praktično vsi za delo sposobni krajan. V zelo kratkem času so bile postavljene zasilne brvi, delavci gozdnega gospodarstva so postavili zasilno žičnico prek Lučnice za prevoz ljudi in tovora.

Vodovodni inštalaterji so se takoj lotili zasilne povezave javnega vodovoda v Lučah in v »Strugah«. Pomagali so si z gasilskimi cevmi. Z vseh koncev je začela prihajati pomoč v hrani, obleki in delovni sili. Na pomoč je priletel helikopter RSNZ Republike Slovenije, v enem primeru tudi helikopter JLA za prevoz težjega tovora. S helikopterjem so bili opravljeni razni prevozi (agregatov, hrane, bolnikov, odvoz poginulih živali, prevoz stvari, ki so jih prizadeti reševali iz potopljenih objektov, idr.).

Pred nami, ki smo sestavljali štab, so se začele kopičiti nove obveznosti in tudi problemi. Pri dežurstvu so nam pomagali člani radiokluba Mozirje, ki so za vzpostavljane zvez uporabljali svojo opremo. Eden od članov je bil s svojo radijsko postajo v Podvolovljeku na kmetiji Funtek, tako da smo tudi s tem območjem imeli stalno zvezo.

Iz vsega navedenega lahko povzamemo nekaj ugotovitev:

- Kljub izdelanim načrtom delovanja CZ v kraju, pride v takih primerih do povsem spremenjene organiziranosti.
- V tej nesreči je pomembno vlogo odigrala samoorganiziranost ljudi, predvsem tistih, ki so bili najbolj ogroženi in prizadeti, kar je bistveno pripomoglo k temu, da nismo imeli več človeških žrtev.
- Opremljenost za uspešno delo v dani situaciji je bila izredno pomanjkljiva (če spomnimo samo na radijske zveze).
- Pokazal se je pomen prometne povezave prek Kranjskega Raka in Solčave ter Črne na Koroškem.
- Na območjih, ki so bila več dni odrezana od sedeža štaba v KS, so posamezniki prevzeli nase vse breme organizacije in odgovornosti za izvajanje akcij (Jurij Funtek, Podvolovjek).
- Sodelovanje štabov CZ sosednjih občin, ki mejijo na KS Luče (Ravne na Koroškem, Kamnik), je bilo dobro.
- Tudi v tem primeru se je pokazala izredna solidarnost krajanov samih in širše skupnosti.